

Hjälpmedelsinstitutet

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över slutbetänkande av LSS-kommittén, Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning, SOU 2008:77 (Dnr 2008/0323, ert Dnr S2008/7126/ST)

HIs ställningstaganden

HI stöder utredningens förslag att se över om det är möjligt att vidga lagen om bostadsanpassningsbidrag något så att den också täcker in vissa åtgärder som rör assistentens arbetsmiljö.

Institutet delar utredningens bedömningar att särskild uppmärksamhet bör ägnas åt förutsättningarna inom hjälpmedelsområdet. Utredningen framför att regeringen bör överväga om brister i fråga om kompetens och förskrivningsmöjligheter – t.ex. sortimentslistornas begränsande betydelse – bör uppmärksammas särskilt i tillsynen av hälso- och sjukvården. I betänkandet framhålls också att dessa frågor borde övervägas inför en fortsatt utveckling av handikappolitiken eftersom de har en långsiktig, strategisk betydelse som griper över sektors- och ansvarsgränser.

Bakgrund och motiv

Hjälpmedelsinstitutet begränsar sig i sitt yttrande till frågor som är relaterade till institutets verksamhetsområde.

Bostadsanpassningsbidrag utgår till åtgärder för att möjliggöra för personer med personlig assistans att fungera i bostaden. Det kan gälla att utforma hygienrummet så att det fungerar för brukare och assistent tillsammans. Delar man på köksarbetet kan köket anpassas och inredningen kan t.ex. göras höj- och sänkbar. Men åtgärder som uteslutande riktar sig till assistenter är för närvarande inte bidragsberättigade. Exempelvis kan man inte få bidrag för att anordna en liten pentryenhet och därmed ge assistenter möjlighet att koka sig en kopp kaffe utan att behöva använda familjens eller brukarens kök. Man kan inte heller få bidrag för ett särskilt rum eller ett dusch- och toaletterum för assistenter.

Utgångspunkten bör också fortsättningsvis vara att det är för brukaren och dennes familj eller motsvarande som dessa anpassningar behöver göras. Att man samtidigt förbättrar assistenternas arbetsituation kan ses som en förstärkning av den positiva effekt som en regeländring i alla händelser skulle få för brukaren. Utredningen har gjort en bedömning av antalet ärenden och kostnaden för dessa. Generellt sett är antalet ärenden av denna typ ganska få. Institutet instämmer i det ställningstagande som denna redovisning föranlett.

Som framgår av betänkandets avsnitt 4.6 har Hjälpmedelsinstitutet, på uppdrag av LSS-kommittén, studerat IT-baserade hjälpmedel i kombination med bostadsanpassning som

Hjälpmedelsinstitutet

alternativ och komplement till personlig assistans. Resultaten har redovisats i rapporten IT-baserade hjälpmedel, bostadsanpassning och personlig assistans, utgiven av Hjälpmedelsinstitutet år 2007. Studien talar för att IT-baserade hjälpmedel kan förbättra livskvaliteten för personer med personlig assistans. Särskilt stor nytta av sådana hjälpmedel tycks personer med svåra rörelsehinder, kommunikationssvårigheter och nedsatt kognitiv förmåga ha.

Användningen av IT-baserade hjälpmedel kan också påverka behovet av assistans. Ett hjälpmedel kan avlasta assistenten arbetsuppgifter, men kan också göra brukaren mer aktiv och därmed öka behovet av assistans. Studien visar också att det är viktigt att olika stödformer harmonierar med varandra och att användningen av hjälpmedel går hand i hand med bostadsanpassningar. Men studien visar också att det finns brister i hjälpmedelsförsörjningen som gör att informationsteknologins alla möjligheter inte tas tillvara. Personer som skulle ha stor nytta av IT-baserade hjälpmedel har inte alltid tillgång till dem. Detta riskerar att ställa dem utanför det hastigt växande informationssamhället, som ju spelar en allt större roll i allas vår vardag.

Rapporten speglar den utmaning som alla dem som arbetar med bostadsanpassning och hjälpmedel står inför när det gäller att dra nytta av den nya tekniken. Inte minst handlar det om att å ena sidan nå ut med kunskap till brukare, närstående, personal i skilda delar av hälso- och sjukvården, vård och omsorg samt personer verksamma i bostadssektorn och å andra sidan hinna med i den egna kunskapsförsörjningen vad gäller nya produkter och tjänster och inlemma nya produkter och tjänster i den ordinarie verksamheten till gagn för användarna. En ingrediens i den här utmaningen ligger i att den tekniska utvecklingen bl.a. leder till att gränserna mellan traditionella hjälpmedel och konsumentprodukter förändras.

Hjälpmedelsinstitutet medverkar på olika sätt på såväl regional som central nivå pågår för att utveckla metoder och arbetssätt i syfte att biträda hjälpmedelsverksamheten med att effektivisera verksamheten. HI vill understryka betydelsen av att det också fortsättningsvis görs satsningar på nationell nivå för att dra fördel av teknikutvecklingen inom hjälpmedelsområdet. Inte minst för personer som omfattas av LSS-kommitténs förslag kan bättre hjälpmedel och metoder stärka individens autonomi och ge möjligheter till ett rikare liv.

Som också redovisas i betänkandet pågår det inom hjälpmedelsområdet en rad olika utvecklingsinsatser och försöksverksamheter som syftar till att stärka brukarens inflytande.

Inom ramen för programmet Teknik för äldre handlar ett av fokusområdena om att förbättra informationen om, och tillgängligheten till, bra produkter för äldre. Bl.a. pågår en försöksverksamhet i Hallands län.

Hjälpmedelsinstitutet samordnar på regeringens uppdrag ett försök med Fritt val av hjälpmedel. Syftet med försöket är att pröva hur enskilda kan få ökad möjlighet att själva välja hjälpmedel och vem som ska utföra utprovning och anpassning. Försöksverksamheten bedrivs i tre landsting, Kronoberg, Stockholm och Sörmland. Uppdraget är en praktiskt utformad utredning

Hjälpmedelsinstitutet

där de deltagande landstingen provar sig fram hur fritt val-lösningar inom hjälpmedelsområdet kan se ut inom ramen för befintlig lagstiftning.

Hjälpmedelsinstitutets roll är att följa, stödja och redovisa resultat och erfarenheter av detta och på så sätt skapa underlag för framtida beslut. Strävan är att försöka hitta bra praktiska lösningar i försöksverksamheterna. Försöket pågår från våren 2008 till och med december 2009.

Slutrapport lämnas till regeringen 1 mars 2010.

Om Hjälpmedelsinstitutet

Hjälpmedelsinstitutet är ett nationellt kunskapscentrum inom området hjälpmedel och tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning.

Hjälpmedelsinstitutet arbetar för full delaktighet och jämlikhet genom att medverka till bra och säkra hjälpmedel, en effektiv hjälpmedelsverksamhet och ett tillgängligt samhälle.

Hjälpmedelsinstitutets verksamhet omfattar:
provning och stöd vid upphandling av hjälpmedel
forskning och utveckling
utredningsverksamhet
utbildning och kompetensutveckling
internationell verksamhet
information och kommunikation

HJÄLPMEDELSINSTITUTET

Carl Leczinsky
Direktör